

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Horsti, Karina; Hast, Susanna; Kotilainen, Noora; Pirkkalainen, Päivi

Title: Call me : ääniteos karkotustutkimuksen arjesta

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Westermarck-seura, 2023

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Horsti, K., Hast, S., Kotilainen, N., & Pirkkalainen, P. (2023, 11.10.2023). Call me : ääniteos karkotustutkimuksen arjesta. Ilmiö. <https://ilmiomedia.fi/artikkelit/call-me/>

Avainsanat: [aktivismi](#) [karkotus](#) [taiteellinen tutkimus](#) [tiedeviestintä](#) [turvapaikanhakijat](#)

Call me – ääniteos karkotustutkimuksen arjesta

[Karina Horsti](#), [Susanna Hast](#), [Noora Kotilainen](#) ja [Päivi Pirkkalainen](#) – 11.10.2023

”Call me”*Karkotus mediavälitteisessä yhteiskunnassa (DEMESO)* -hankkeeseen kuuluva ääniteos
NOORA KOTILAINEN, SUSANNA HAST, KARINA HORSTI, PÄIVI PIRKKALAINEN, TIMO REHTONEN

[1. Call me](#) 34:59

Call me on ääniteos, joka käsittelee tieteellistä tutkimustyötä karkotustutkimuksen kautta. 35-minuuttisen, tiedeviestintää ja taiteellista ilmaisua yhdistävän teoksen aiheena on Jyväskylän yliopistossa toteutettu tutkimus, joka tarkastelee kielteisten turvapaikkapäätöksiin liittyvien pakkopalautusten vaikutusta suomalaiseen yhteiskuntaan.

Teoksen taustaa

Call me ('Soita minulle') on ääniteos, joka tuo äänitaiteen keinoin esiin karkotuksia koskevaa tieteellistä tutkimusta ja tutkimuksen tekemistä. Se on osa Suomen Akatemian vuosina 2019–2022 rahoittamaa ja Jyväskylän yliopistossa toteutettua *Karkotus mediavälitteisessä yhteiskunnassa (DEMESO)* -tutkimushanketta, jossa tarkasteltiin kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden pakkopalautusten vaikutusta suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tutkimuksessa keskityttiin yhteisöihin, kuten kouluihin, maaseutujen paikkakuntiin, työpaikkoihin ja aktivistiyhteisöihin. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin monitieteisesti karkotusten vaikutuksia tunteiden, julkisuuden, sosiaalisen median ja kansalaisliikkeiden kautta.

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli tuoda tutkimuksen aiheita laajemman yleisön saavutettavaksi ja tarkastella niin karkotuksiin kuin niistä tehtävään tutkimukseen liittyviä ääniä.

Karina Horstin, Noora Kotilaisen ja Päivi Pirkkalaisen muodostama työryhmä toteutti yhdessä taiteilija-tutkija **Susanna Hastin** ja muusikko **Timo Rehtosen** kanssa DEMESO-hankkeen yhteydessä kaksi ääniteosta. Niistä ensimmäinen, [*Like a Prayer: Sounds of deportations*](#) (2022), pyrki herättämään keskustelua karkotustarinoiden ja -kokemusten kuuntelemisesta ja äänten erilaisista valta-asetelmista.

Myös jälkimmäisen *Call me* -ääniteoksen lähtökohtana ovat äänten hierarkiat. Se tuo erilaisten äänten avulla esiin karkotuksia koskevaa tieteellistä tutkimusta ja tutkijoiden usein piiloon jäävää arkista työskentelyä ja pohdintaa. Teoksessa kuullaan karkotusuhan kokeneiden ihmisten kirjoittamaa runoutta, hankkeen tutkijoiden keskinäisiä keskusteluja ja mielenosoitusten sekä tutkimusympäristön ääniä.

Ääniviestit avaavat tutkimusta

Ajatus ääniteoksesta sai alkunsa työryhmän huomattua, miten merkittävä osa tutkimuksen tekemisen arkea tutkijoiden keskinäinen vapaamuotoinen viestintä on.

Työskennellessään DEMESO-hankkeen parissa Horsti, Kotilainen ja Pirkkalainen kirjoittivat toisilleen usein Facebookin Messenger-palvelun kautta tutkimuksen tekoon liittyviä viestejä. Viesteissä pohdittiin niin valmistautumista konferenssipaneelien järjestämiseen, esitelmien pitämiseen kuin tiedeyhteisölle ja rahoittajalle kohdistetun tutkimuksen esittelyäkin.

Tutkijat jakoivat karkotuksiin liittyviä uutisia ja kyselivät toisiltaan tietoja ja näkemyksiä. Yhteydenpidossa saatettiin pohtia esimerkiksi sitä, kuinka vastata tai olla vastaamatta vihamieliseen ja tutkimuksen arvoa kyseenalaistavaan puheeseen.

Viestinvaihdossa tulee kiinnostavalla tavalla esiin hankkeen julkaisujen ja tutkimustulosten muotoutuminen.

Lähetetyistä viesteistä kävivät ilmi tutkimuskysymysten täsmentyminen, tutkimuksen eri vaiheet sekä tutkimuskohteiden ja heidän tilanteidensa muutos. Esimerkiksi Kyyjärven kylän hiljaisesta äänimaisemasta nousivat esiin tarinat kohtaloista, jotka ovat koskettaneet kyläläisiä ja saaneet heidät vastustamaan Maahanmuuttoviraston kielteisiä turvapaikkapäätöksiä.

Arkiset viestit toimivat tutkimuksen tekemistä avaavana viestintänä ja arkistona, jonka arvoa ei yleensä ymmärretä. Seuraava ote tutkijoiden käymästä viestinvaihdosta havainnollistaa keskusteluja ja niiden suhdetta tutkimuksen muotoutumiseen:

KARINA: Hei! Huomasitteko tämän jutun Guardianissa? Liittyy tunteisiin, karkotuksiin ja protesteihin.

'Zero asylum seekers': Denmark forces refugees to return to Syria

Under a more hostile immigration system, young volunteers fight to help fellow refugees stay – but their work is never done

NOORA: Kiinnostava! Siis tuo mediahuomio strategiana, ihan suoraan ilmaistuna. Ja myös erityisyys ja ansaitsevuus, sopivuus huomioon.

Olis kyl kiinnostavaa jotenkin selvittää, miten paljon mediahuomiolla on merkitystä. Kuinka paljon sillä pystytään torjumaan karkotuksia.

KARINA: Siinä tulee nopeasti kyllä compassion fatigue.

Kiinnostavaa oli myös, että epäonnistumisesta tulee aktivisteille haukkuja. Tämä olisi myös mielenkiintoinen tunteiden tutkimuksen kysymys Päiville.

PÄIVI: Kiitti linkistä, tässä on paljon samaa mitä meidän haastatteluissa mediahuomiosta ja karkotuksista. Ja kiinnostava tosiaan tuo epäonnistumisesta syyttäminen ja tunteet liittyen siihen.

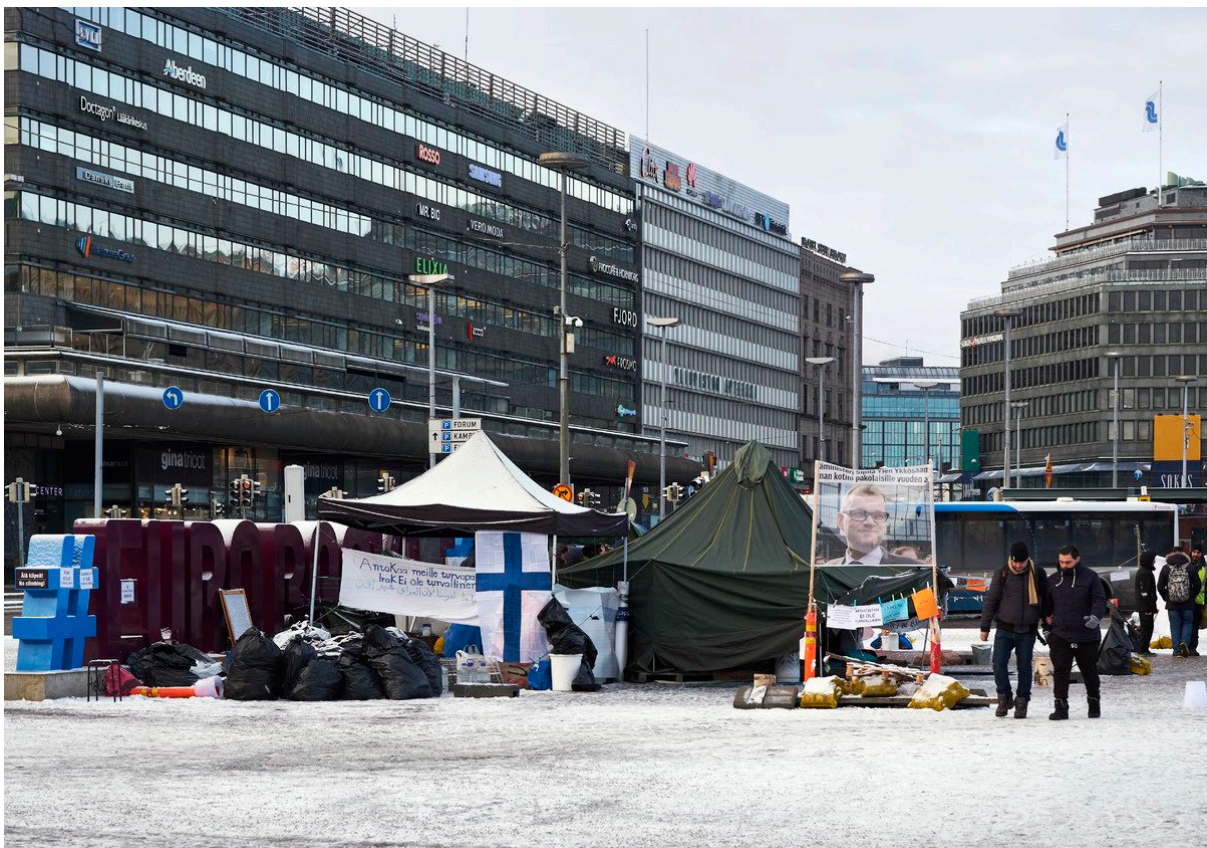
NOORA: Joo, eihän se voi toimia jatkuvasti.

Joo, auttajan epäonnistuminen. Eli syytös ihan väärään suuntaan.

PÄIVI: Tossa syyttämisesä on kiinnostavaa myö se, et kun auttaja tiedossa, yksi henkilö, siihen on helppo kohdistaa valituksia, siis ainakin tihakijoiden, joilla ei suoraa vaikuttamiskanavaa. Ja maahanmuuttoviraston toiminta muutenkin täysin kasvotonta, koko järjestelmä pilkottu niin että tpprosessi menee monen henkilön kautta. Tässä kaikkee kiinnostavaa tunteiden ja byrokratian teemojen kannalta.

KARINA: Joo, niin on!

Äänimuoto tuo kuultavaksi tutkimuksen tekemisen arkea, hankkeen aineistoja ja tutkimuksen etenemistä tavanomaista tiedeviestintää arkisemmassa ja lähestyttävämmässä muodossa. Valmiissa teoksessa on kuultavissa sekä tutkimuksen rakentuminen että teoksen kokoamiseen työstämiseen liittyvät erilaiset vaiheet.

Ääniin liittyy valtaa

Yhtenä lähtökohtana tutkimushankkeen ääniteoksissa on ollut erilaisten äänten arvo- ja valta-asemien pohtiminen: ketä kuunnellaan, millaiset äänet pääsevät

kuuluviin ja miten erilaisiin ääniin, puhujiin, puhetapoihin kuten murteisiin ja kieliin suhtaudutaan?

Erityisesti karkotusuhan alla olevien ihmisten, maaseudun asukkaiden ja valtauskonnosta poikkeavien seurakuntien näkökulmat eivät julkisessa keskustelussa tule yhtä hyvin esille kuin esimerkiksi kansalaisten ja kaupunkilaisten.

Teoksessa tutkijoiden ääniviestit on jätetty pitkälti alkuperäiseen muotoon. WhatsApp-äänityksiä on käsitelty lähinnä leikkaamalla ja asettelemalla niiden väliin muuta äänimaisemaa. Sekoittamalla arkista keskustelua suomeksi ja englanniksi puhuttuun tieteelliseen kieleen ja yhdistämällä sitä runojen ja protestien äänimaisemaan teos pyrkii rohkaisemaan kuulijaa pohtimaan erilaisiin ääniin liittyviä arvojärjestyksiä.

Tieteellinen teksti ei pyri arkiseen ilmaisuun, sillä se on kohdennettu ensisijaisesti toisille tutkijoille. Kun tutkijat lähettivät tutkimusartikkelien abstraktit eli tiivistelmät WhatsApp-ääniviesteinä, kävi ilmi, ettei äänityksiä voinut sellaisenaan laittaa teokseen niiden tiiviyden ja erityistä kielitaitoa vaativan luonteen takia.

Lopulta abstraktit poistettiin teoksesta sellaisenaan. Niiden tilalla ääniteoksessa kuullaan yleistajuiset tulkinnat, jotka teoksen toinen äänisuunnittelija Susanna Hast muotoili ja äänitti alkuperäisten abstraktien pohjalta. Yleistajuisen version lisäksi tiivistelmistä lisättiin ääniteokseen ote päällekkäisenä moniäänisenä hälynä.

Kun keskittymistä vaativa erikoiskieli on tieteelliselle julkaisulle ominaista, tässä teoksessa se asettuu kyseenalaiseksi.

Ajatuksena on, että tieteellisen erikoiskielen kuuleminen vaikeaselkoisena äänimassana havainnollistaisi tieteellisen kielen etäännyttävyyttä. *Call me* ottaa näin kantaa saavutettavuuteen tuomalla esiin äänten hierarkian myös käytetyn kielen ja ilmaisun tasolla.

Tieteellinen työ lähestyttäväksi taiteen keinoin

Muodoltaan radiokuunnelman ja taideteoksen väliin asettuvan teoksen äänisuunnittelusta vastaavat tutkija-taiteilija Susanna Hast ja muusikko Timo Rehtonen. Hast kasasi ääniteoksen tutkijoiden toisilleen lähettämien WhatsApp-ääniviestien ja muun hankkeeseen liittyvän ääniaineiston pohjalta. Moninainen aineisto sisälsi niin mielenosoitusten ääniä, runoja kuin taustääniä tutkimushankkeeseen sisältyneeltä haastattelumatkalta pohjoisessa Keski-Suomessa sijaitsevaan Kyyjärven kuntaan.

Lisäksi Hast muokkasi ja äänitti tutkimustiivistelmien pohjalta moniäänisen jakson, jonka runsaus pyrki havainnollistamaan tieteellisen kielen haastavuutta. Tutkijoiden nauhoitusten lisäksi teoksen lopussa kuullaan myös Hastin puheääntä tieteellisten abstraktien pohjalta tehdyn selkokielisen tulkinnan muodossa.

Rehtonen viimeisteli teoksen miksauksen ja masteroinnin, ja lisäksi hän sävelsi, soitti ja äänitti teoksen alussa kuultavan musiikin. Teoksen on tuottanut ja yhdessä Hastin kanssa ideoinut tutkimushankkeessa tutkijana työskennellyt Noora Kotilainen.

Ääniteoksen rungon muodostavat WhatsApp-viestipalvelun kautta lähetetyt ääniviestit. Alun perin viestit kirjoitettiin, mutta teoksen muodon hahmottuessa kirjoitetut viestit vaihtuivat nauhoituksiin. Tämän myötä osa kirjoitetusta viestinnästä luotiin uudelleen äänimuodossa.

Teoksen vähitellen kehittyvä rakenne viittaa tutkimustyötä luonnehtivaan, keskustelevuuteen hiljalleen kehittymiseen, keskustelevuuteen ja yhdessä tekemiseen.

Hyvin usein yhteiskuntatieteellisestä tutkimuksesta nähdään ja kuullaan – ja nimenomaan luetaan – vain sen lopputulokset eli tiivisluotoiset tieteelliset julkaisut tai niiden abstraktit.

Sen lisäksi, että tieteen kieli on usein englanti, myös sen muoto sulkee ulos ja etäännyttää. Tiedejulkaisut eivät useinkaan avaudu laajalle yleisölle, sillä niiden lukeminen vaatii paneutumista, erikoistunutta osaamista ja kielitaitoa.

Tutkimuksen tekeminen, kuten tutkijan arkinen työ, tutkimustiedon karttuminen ja tieteellisen julkaisemisen kiemurat, pysyy usein piilossa.

Usein tutkimuksen tulokset sekä tutkimustyö jäävät etäisiksi niin suurelle

yleisölle kuin yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen eläville kohteille itselleenkin.

Yhteiskunnallisesti merkityksellisen tiedon jumittuessa etäännyttävään kielenkäyttöön tutkimus alkaa helposti näyttää elitistiseltä. *Call me* -ääniteoksen tarkoituksena onkin avata tutkimuksen tekemisen arkea ja ajattelua sekä prosesseja valmiiden tutkimustulosten taustalla tasapuolisesti kaikille.

TEOKSESSA KÄYTETTY AINEISTO

Runot

Zaidan, Ahmed. 2021. "Karkotuksen historia". Suomentanut Kasper Salonen.

Zaidan, Ahmed. 2021. "Karkotuksen kokemus". Suomentanut Kasper Salonen.

Ääniaineistojen lähteet

Oikeus jäädä -protesti 13.12.2019.

Ei takaisintyönnöille! / No to pushbacks! -mielenosoitus, Elielinaukio, Helsinki, 18.12.2021.

Lehtijutut

'Zero asylum seekers': Denmark forces refugees to return to Syria. *The Guardian*, 25.5.2022. <https://www.theguardian.com/global-development/2022/may/25/zero-asylum-seekers-denmark-forces-refugees-to-return-to-syria>

Julkaisujen tiedot ja teoksessa luetut abstraktit

Kotilainen, Noora 2023. "Resisting Deportation Live: Affective Witnessing and Recognition of Airplane Deportation Protests". *Nordic Journal of Migration Research*, pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.33134/njmr.585>

Abstract

The article examines mediated videos of three Nordic airplane-based anti-deportation protests, by Elin Ersson (July 2018, Sweden), Aino Pennanen (July 2018, Finland), and 'Ahmed' (August 2017, Finland). Visual and multimodal analysis reveals how mediated spectators beyond the immediate location are addressed and how the videos' visual arrangements produce affective witnessing, identification, and thus attention among the intended viewers. Recording the events and circulating the footage figure as attempts to make the violence of deportation recognizable for the publics of the deporting society. Analysis reveals how visible and personified figureheads

draw interest toward such mediatized protest, thereby also contributing to circulation and attention. The approach simultaneously facilitates reflection on the intersectional conditions for such protests' public recognition: the videos' visual arrangement alone is only one factor in protests' recognition; intersectional conditions perceived in connection with the protesters' (ethnicity, social status, race, gender, and language) played their own part in the formation of public awareness. The work also highlights that civil disobedience and livestreaming in selfie mode risk drawing attention to the protest methods and the protesters themselves rather than the grievances.

Keywords: Deportation, protest, airplane, affect, witnessing, recognition

Pirkkalainen, Päivi. 2022. 'We hugged each other during the cold nights': the role of affect in an anti-deportation protest network in Finland, *Social Movement Studies*, 22:1, 46–61, DOI: [10.1080/14742837.2021.1989292](https://doi.org/10.1080/14742837.2021.1989292).

This article analyses the role of affect and emotions in Finland's first large-scale anti-deportation protest, the 2017 Right to Live protest in Helsinki. Despite deportation protests having recently gained scholarly attention, their emotional dimensions have not been sufficiently studied, especially as concerns the emotions of protestors with vulnerable legal status. This article is based on in-depth interviews with key activists in the anti-deportation protest network in Finland, including asylum seekers, refugees and Finnish citizens. The article argues that in order for the protest of asylum seekers facing the threat of deportation to become public and visible, it was important that citizens who supported the cause not only offered material assistance but also shared their emotions. The article applies Margaret Wetherell's theoretical concept of affective practices to analyse interactions between asylum seekers and their supporters, and Sara Ahmed's circulation of affect and affective economies to explain how affect and emotions played a role in mobilizing protesters and sustaining the protest. The article concludes that the circulation of affect within the network of asylum seekers and supporters produced lasting affective value during the protest and after the protest ended. Strong affective ties enabled the protesters' network to function effectively in a challenging political climate and despite the network's lack of formal organization, leadership and shared ideological premises.

Keywords: Asylum seekers, emotions, affect, solidarity, protest, deportation

Koulu turvallisena tilana karkotusuhan alla – Karina Horsti, Jyväskylän yliopisto & Hasan Khademi, Tietotekniikan opiskelija, Tampereen yliopisto

Luku perustuu tamperelaisen abiturientin Hasan Khademin kokemukseen karkotusuhan alla olemisesta vuosina 2016–2019. Khademi tuli Suomeen Afganistanista alaikäisenä ilman vanhempiaan vuonna 2015, opiskeli suomen kielen ja suoritti peruskoulun. Ylioppilaskirjoitusten jälkeen koronakeväänä 2020 hän palaa Kalevan lukioon pohtimaan Karina Horstin kanssa lukion merkitystä karkotusuhasta selviytymisessä. Khademi puhuu Kalevan lukiosta "turvallisena tilana" kontrastina koulun ulkopuolella kohtamalleen epävarmuudelle ja ulkopuolisuuden tunteelle. Vuonna 2019 Khademille myönnettiin oleskelulupa. Luvussa analysoidaan, mistä tekijöistä ja miten kokemus lukiosta turvallisena tilana muodostui ja millaisia ristiriitoja kokemukseen liittyi. Luku johtaa käsitykseen selviytymisen tunteesta, jossa yhdistyvät ihmissuhteet, kohtaaminen, tilallisuus ja materiaalisuus. Analyysi perustuu "yhdessä kulkemisen" menetelmään.

Kaikki kuvat ovat peräisin turvapaikanhakijoiden vuoden 2017 helmikuussa Kiasman aukiolla järjestämästä Oikeus elää -mielenosoituksesta. Kuvat: Keijo Laajisto - Museovirasto / Historian kuvakokoelma & Keijo Laajiston kuvakokoelma, [CC BY 4.0](#).

Kirjoittajat

KARINA HORSTI

Karina Horsti on vierailevana professorina Minnesotan yliopistossa Communication Studies -laitoksella vuosina 2023–2025. Tämän jälkeen hän palaa Jyväskylän yliopistoon kulttuuripolitiikan yliopistonlehtoriksi. Hänen tutkimuksensa käsittelee siirtolaisuutta ja muistinpolitiikkaa kulttuurintutkimuksen näkökulmasta.

SUSANNA HAST

Susanna Hast (YTT) on väkivaltaan, traumaan ja sodan kokemukseen erikoistunut kirjailija, lauluntekijä ja taiteellisen tutkimuksen dosentti ja tuntiopettaja Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa. Hän toimii vapaana tutkijana ja taiteilijana Koneen säätöön rahoittamassa hankkeessa "Sotilaallisen vallan kieli suomalaisessa demokratiassa" (2022–2026).

NOORA KOTILAINEN

Noora Kotilainen (VTT) on visuaaliseen viestintään, mediaan, sotaan, kriiseihin, kärsimykseen, väkivaltaan, kansainväliseen politiikkaan ja militarismiin keskittyvä poliittisen historian tutkija. Hän toimii yliopistotutkijana Helsingin yliopistossa, Koneen säätiön rahoittaman hankkeen "Sotilaallisen vallan kieli suomalaisessa demokratiassa" johtajana.

PÄIVI PIRKKALAINEN

Päivi Pirkkalainen (dosentti, YTT) on muuttoliikkeisiin ja kansalaisyhteiskuntaan erikoistunut sosiologian tutkija, joka työskentelee tällä hetkellä yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella.